N°. 24. 1858.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Donderdag 25 Februarij.

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags. Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is ƒ 3, franco per post ƒ 3,40.
De plaatsing van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens, op den dag der uitgave.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks-, geboorte of doodbekendmakingen enz., van één tot zes regels ƒ 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent.
Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.
Voor elke plaatsing moet 35 cent voor zegel worden betaald. De betaling geschiedt kontant.

Editie van woensdag avond 8 ure.

Aankondigingen

VAN HET RIJKSBESTUUR, PROVINCIALE EN GEMEENTEBESTUREN.

De burgemeester en wethouders van Vlissingen,
Gezien het besluit van den raad dier gemeente, dd. 20 februarij 1858, maken bekend:
Dat op vrijdag den 12 maart aanstaande, des namiddags ten twee ure, op het raadhuis aldaar, onder nadere goedkeuring van gedeputeerde staten, zal worden overgegaan tot de openbare aanbesteding van:

Het opvoegen, met geringe bemetseling, van al de kaaimuren, het schoonmaken en teren van de houten beschoeijingen, benevens het herstellen van het beschadigde muurwerk in de onderscheidene havens binnen de gemeente Vlissingen; en het onderhoud van dien, ingaande primo mei 1858 en eindigende ultimo april 1859.

De voorwaarden, waarop die aanbesteding zal geschieden liggen vanaf den 27 dezer maand tot en met den 11 maart a.s., ter secretarie en bij den gemeentebouwmeester ter [illegible] des namiddags ten drie ure (zon- en feestdagen uitgezonderd); zullende de aanwijzing in loco plaats hebben op maandag den 8 bevorens, te beginnen des voormiddags ten tien ure, door genoemden bouwmeester, bij wien inmiddels nadere inlichtingen te bekomen zijn.

Vlissingen, den 23 februarij 1858.

De burgemeester en wethouders voornoemd,
J. W. CALLENFELS
De secretaris,
MABILOT.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 24 februarij.

Onder het hoofd Staten generaal vinden onze lezers een vrij uitvoerig overzigt van de rede van den minister van binnenlandsche zaken, in *antwoord op de interpellatie van den heer* Thorbecke, betrekkelijk de spoorwegen. Het door de heeren Thorbecke en andere leden, vooral het door de zeeuwsche afgevaardigden aangevoerde, zullen wij in een volgend nommer zoo volledig mogelijk mededeelen.

De heer V. van Liesa heeft zich, naar wij vernemen, in cassatie voorzien tegen het vonnis der arrondissements regtbank alhier van den 19 dezer, waarbij hij is veroordeeld ter zake van onbevoegde uitoefening der inwendige geneeskunst.

Wij vernemen dat aan de heeren Liesoy en van Druten, directeuren van de Harmonie-muziekschool Apollo alhier, is opgedragen de zamenstelling van een nieuw korps muziekanten bij de dienstdoende schutterij, zoo dat men zich vleijen mag dat hierin eerlang zal voorzien zijn, en alsdan ook spoedig de benoeming van een kapelmeester zal volgen.
Men zal zich herinneren dat, ten gevolge der aftreding van den heer van Emden als kapelmeester, het geheele korps is ontbonden.

Heden morgen liepen te Vlissingen vier vischschuiten de haven binnen, allen behoorende te Scheveningen, Katwijk en Noordwijk, welke door den oostelijken wind verhinderd werden, hunne bestemmingsplaatsen te bereiken, en die haven aandoen om de aan boord hebbende visch te verkoopen.

Indien de oostelijke wind blijft aanhouden, worden er spoedig nog meer verwacht.

Uit Hulst wordt ons het volgende medegedeeld:
Den 16 dezer gaf onze muziekonderwijzer P. de Pauw, bijgestaan door het harmoniegezelschap en vele andere liefhebbers alhier, een concert. De verwachting van het uitgelezen, talrijk opgekomen publiek werd niet teleurgesteld. Allen beijverden zich, om den hoorders eenen genotrijken avond te verschaffen. De concertgever spreidde op verschillende wijzen blijken van begaafdheid en smaak ten toon; de heer J. van Deinse oogstte onverdeelde toejuiching in, door zijn keurig en juist pianospel; mevrouw de Lange, die weder met bereidwilligheid haar uitmuntend talent leende, alsmede de dames Kluijskens en Serrarens gaven bij vernieuwing herhaalde proeven harer bedrevenheid in de toonkunst, terwijl de directeur van het gezelschap, de heer Mohr, door zang en krachtig spel, het kunstgenot der *toehoorders niet weinig verhoogde*. Bij afwisseling gaf het muziekgezelschap bewijzen van uitnemende vorderingen, en deed alzoo de onmiskenbare verdiensten van den muziekmeester uitkomen. Het gemeentebestuur heeft door het afstaan van de *groote benedenzaal van het raadhuis, tot opluistering van dit* feest medegewerkt.

Men schrijft uit Dordrecht, dd. 21 februarij. Gisteren hebben *de spoorstoombooten nog alle hare reizen volbragt; de middelburgsche, vlissingsche en 's bossche stoombooten hebben ook nog hare reizen voortgezet*, niettegenstaande er veel drijfijs was.
Heden hebben de spoorbooten hare dienst gestaakt door het vele ijs, en hare dienst van *Willemsdorp* en Rotterdam per rijtuig begonnen.

Het heeft Z. M. behaagd, naar het voorbeeld der fransche ridderorde van het Legioen van Eer, eene nieuwe klasse van ridders aan de orde van de Eikenkroon toe te voegen, onder de benaming van officier der orde; en onmiddelijk met dezen nieuwen rang der luxemburgsche orde te begiftigen H. D. adjudant A. E. Mansfelt en den adjudant van Z. K. H. prins Frederik, jhr. G. A. C. H. von Goedecke. Aangaande den vorm en de versierselen van het nieuwe onderscheidingsteeken is nog niets bekend. (*Handelsblad*).

Vrijdag middag den 12 dezer begaf zich een gezelschap van acht personen uit Eelde en Paterswolde op schaatsen naar de Punt. Na zich eenigen tijd aldaar te hebben opgehouden, keerde men terug. Alsnu wilde men ter loops even het nieuwe Noord-Willems-Kanaal gaan zien, doch bemerkte met schrik, dat de beide zich bij het gezelschap bevindende kinderen, zijnde een 11jarig zoontje van ds. P. K. Begemann, van Eelde, en het ruim 9jarig zoontje van den heer W. J. H. Tresling, van Paterswolde, regt toereden op een open vak, op de scheiding van het Noord-Willems Kanaal en het Horensche diep. Men riep hun *nog toe; doch de knapen schenen het gevaar niet te bemerken*, reden beiden in de opening en zonken. De heeren A. Hesselink, van Paterswolde, een grijsaard van ruim 70 jaren, en ds. Begemann, predikant te Eelde, 50 jaren oud, schoten onmid*delijk ter hulpe toe. Ds. Begemann sprong zonder zich te* bedenken zijn kind achterna, en verdween, naar het schijnt, terstond in de diepte. De dochter van den heer Hesselink wilde haren vader nog terughouden, doch de moedige grijsaard herinnerde haar, dat hij een goed zwemmer was, sprong mede in het water, en kwam weldra weder boven, met het zoontje van den heer Tresling in den arm. Reeds wenkte hij zijne dochter, die hem, terwijl hij met het kind in den arm op den rug naar den kant zwom, haar boa wilde toewerpen, dat alles goedging, toen hij plotseling met zijn last wegzonk, en nu, om niet weder te voorschijn te komen. Inmiddels kwamen ook de heer J. M. M. Timmerman, gepensioneerd luitenant-kolonel van het Oost-indische leger te Eelde, en diens zuster, die mede tot het gezelschap behoorden, bij de plaats des ongeluks, en geraakte de laatstgenoemde in het water, doch had tevens het geluk er spoedig weder uit te komen. Maar, helaas, elke poging, om de beide andere heeren en kinderen te redden, bleef vruchteloos. Ook was redding hier hoogst moeijelijk, zoo door de steile en gladde boorden van het kanaal, als door een waterstand van 10 of meer voet, terwijl er bovendien niemand om te helpen, dan de heer Timmerman en de dames, waarvan de eene, mejufvrouw Hesselink, haren hoogbejaarden vader, en de andere, mevrouw Tresling, haar eenig kind moest zien omkomen, en die tevens getuige moesten zijn van den rampspoedigen dood van ds. Begemann en zijn zoontje. Men stelle zich den vreesselijken toestand dezer vrouwen voor, vooral ook, toen zij later getuigen moesten wezen van het ophalen van vier lijken; eerst dat van ds. Begemann *en diens zoontje*, het laatste dat van den heer Hesselink, die ook nu nog den knaap, dien hij had willen redden, vast in zijnen arm hield geklemd. Ds. P. K. Begemann was de algemeen geliefde herder en voorganger zijner gemeente, en *de heer A. Hesselink eene milde bron van hulp en ondersteu*ning voor zijne minder bedeelde natuurgenooten.

De Amsterdamsche courant meldt, dat op woensdag, 24 *dezer, in den grooten schouwburg aldaar een nieuw stuk* door mr. J. van Lennep vervaardigd, en De stichting van Batavia getiteld, opgevoerd zal worden. Het is een tooneelspel in 5 bedrijven en 11 tafereelen, van welker decoratief men, wat de voorstelling op Java betreft, gebruik heeft gemaakt van oorspronkelijke teekeningen, op 's rijks archief berustende. De tafereelen dragen deze opschriften: Een zielverkooper in de herberg Het vergulde anker. Een brief uit de Oost. Een dubbele redding op het dek van het schip de Fortuin. De krijgsraad in de kajuit. De vesting bij Jakatra in aanbouw. De schaking door een Sinees. Een hollandsche docter in een oostersche haven. De opeisching der hollandsche sterkte. Een gestoord feest bij den koning van Jakatra. Een vreemdsoortige gezant. Batavia uit het puin van Jakatra. — Het spreekt van zelf, dat men de opvoering van dit nieuwe voortbrengsel van van Lenneps genie met verlangen te gemoet ziet.

Kantongeregt te Middelburg.

Bij vonnissen van den 22 dezer zijn:
1. P., M. en J., ter zake van het plegen van diefstal van dor en groen hout, veroordeeld de eerste in eene gevangenisstraf van 4 dagen, de tweede van één dag, en de derde in eene geldboete van f 3 en de kosten.
2. K., wegens het als neringdoende in zijne werkplaats aanwezig hebben van een houten maat, verschillende van die welke bij de kracht hebbende wetten zijn vastgesteld, en het als neringdoende, na den door gedeputeerde staten dezer provincie voor den herijk vastgestelden termijn, aanwezig hebben van een onherijkte maat, zijnde eene kan, veroordeeld in twee geldboeten ieder van f 10 en de kosten.
3. C., wegens het in zijne werkplaats voorhanden hebben van een afgeschaft gewigt, en na den door gedeputeerde staten van Zeeland, voor den herijk vastgestelden termijn, in zijne werkplaats voorhanden hebben van twee stukken onherijkt gewigt, veroordeeld in twee geldboeten ieder van f 10 en in de kosten.

Afloop verkoopingen en aanbestedingen.

Middelburg 23 februarij.
Een huis en erve, genaamd Sint Anna, in den Kortendelft, wijk F no. 12, sectie B no 584. Verkocht voor f 1050.

Staten-generaal.

Tweede kamer. — Zitting van 22 februarij.
De minister van binnenlandsche zaken heeft in deze zitting geantwoord op de interpellatie door den heer Thorbecke gedaan. Al dadelijk geeft hij te kennen, dat hij de beschouwingen in de inleiding der rede vervat, zal behandelen als hij over de motie van orde spreekt. Gelijk men weet, had de heer Thorbecke zijne rede in drie deelen gesplitst, als:
I. Aanleg van nieuwe spoorwegen. De spreker heeft echter

beschouwingen voorgedragen omtrent sommige praktische punten, waaromtrent hij meent, dat tusschen de regering en hem overeenstemming bestaat. De minister antwoordt daarop, dat hij over het geheel het nopens die praktische punten eens is, doch dat hij ten aanzien van enkele kon[illegible] wenscht stil te staan. Zoo heeft de spreker gezegd, dat de regering niet met een spoorwegnet maar met afzonderlijke lijnen behoort te beginnen. Daarin schemert wederom eene beschuldiging door, als of het de bedoeling der regering ware op eenmaal een geheel spoorwegnet over het land uit te spreiden. Het is nooit haar voornemen geweest, om zoodanige groote spoorweg-ondernemingen op eens tot stand te brengen, waartoe de aanwending van belangrijke kapitalen zou worden gevorderd. Het doel is geweest om de geheele rigting niet slechts in gedachten vast te stellen, maar hare gedachten deswege te openbaren. Nu heeft de spreker gemeend, dat, zoo men met eene baan ware te voorschijn gekomen, men dan alle moeijelijkheden en den oorlog van adressen had verhoed. Het is mogelijk, dat dit het geval zou zijn geweest, maar zoo men met eene enkele lijn te voorschijn ware gekomen, dan had men het ontwerp en de inzigten van de regering wenschen te vernemen, ten opzigte van de andere lijnen; dan zouden die localiteiten, welke niet in de lijn waren opgenomen, zeker niet hebben gezwegen, en dan zouden de belanghebbenden zich eveneens hebben doen hooren. Als de spreker nu van afzonderlijke lijnen gewaagt, dan is de minister het niet volkomen met hem eens, zoo de spreker onder die afzonderlijke lijnen verstaat korte lijnen als gedeelten van den hoofdader van groote spoorwegen. Het is te vreezen, dat te veel korte lijnen het tot stand brengen van groote lijnen zouden kunnen benadeelen. De ondervinding heeft geleerd, dat de aanleg van korte lijnen zeer schadelijk werkt tot de uitvoering van groote plannen, dat zij schadelijk voor de opbrengst en de exploitatie zijn, en dat daar, waar sprake is van subsidie of garantie, de korte lijnen ook zeer schadelijk zouden zijn voor de belangen van de schatkist, want daaraan zou nooit die ondersteuning kunnen worden verleend, als aan geheele groote lijnen het geval zou kunnen zijn. Het is veel meer wenschelijk, dat men concessie verleene aan zoodanige afzonderlijke lijnen, die op zich zelve kunnen staan en die als een goed geheel vormende mogen beschouwd worden. Ook kunnen spoorwegen geene goede financiele uitkomsten opleveren als zij geen groote afstanden beloopen. De kleine lijnen kunnen te weinig opleveren. Reeds in 1852 heeft de heer Stephenson in het parlement verklaard, dat er slechts een redmiddel bestond, om spoorwegen op goeden voet aan te leggen, dat is namelijk, om een te ver gedreven stelsel van afzonderlijke concessien voor te komen. Er moesten groote maatschappijen worden gevestigd, zoo men den ondergang van ondernemingen wilde verhoeden. De goede uitkomsten die men in Frankrijk heeft verkregen, worden aan de groote lijnen toegeschreven, welke daar zijn tot stand gebragt. Wat aangaat het model, dat wij hier te lande zullen kiezen, de ondernemingsgeest behoeft noch in Engeland noch in Amerika te worden aangespoord. In tegendeel, daar zou die geest meermalen tot overdrijving kunnen leiden. In Frankrijk daarentegen was de zaak omgekeerd. Daar moest men de particuliere nijverheid opwekken en aanmoedigen. De staat ging voor; de wet van 1842 zag het licht, en middelen en crediet stonden ter beschikking van de particuliere industrie. Nederland en Pruissen leveren het bewijs op, dat het geen goede vruchten aanbiedt als men alles aan de particuliere krachten overlaat. In Pruissen toch kwam weinig tot stand, tot dat bij kabinetsorder van 1842 eene meer krachtdadige ondersteuning van staatswege werd bevolen. Ondersteuning van staatswege kan dus veel bijdragen tot den aanleg van schoone banen. In antwoord op hetgeen de heer Thorbecke heeft opgemerkt nopens hetgeen voorkomt in de memorie van beantwoording over hoofdstuk V der staatsbegrooting voor 1858, aan de eerste kamer overgelegd, zegt de minister, dat hij zich niet wil verschuilen achter de bewering, dat de memorie van beantwoording in grooten haast werd opgesteld, maar dat hij toch moet herinneren, dat ook in dat antwoord voorop staat, dat de gedane aanvragen het eerst zullen worden behandeld. Hij heeft geoordeeld de opgave van die aanvragen niet te moeten mededeelen, omdat hij meende, dat daardoor wederom nieuwe aanvragen zouden worden uitgelokt. — De heer Thorbecke had gezegd, dat van staatswege niets meer moest worden gedaan dan volstrekt noodig ware. De minister kan zich volmaakt daarmede vereenigen, maar daardoor komt men nog niet ver op den praktischen weg, want het is moeijelijk te bepalen, wat al dan niet volstrekt noodig is. Even zeer deelt hij het gevoelen, dat men zich niet aan een eenvormig uitsluitend stelsel moet binden ten aanzien van [illegible] subsidie. Men moet de vrijheid behouden, om naar gelang van omstandigheden te handelen, dat is, het [illegible] of rentewaarborg, of beiden te zamen. — [illegible] betreft het stellen van algemeene regelen nopens de [illegible] bij de wet, herinnert de minister dat de vraag, of die regelen bij de wet moeten worden vastgesteld, eerst onlangs in het voorloopig verslag over het ontwerp wegens de spoorwegen is ter sprake gekomen. Dat [illegible] een onderwerp uit van overweging bij de regering. [illegible] zal hij zich thans in een onderzoek [illegible] niet verder [illegible], maar hij behoudt zich voor dit te doen bij het antwoord, op [illegible] verslag te geven. Er bestaat echter geen verschil, dat er vaste regelen moeten bestaan, volgens welke de concessien zoo veel doenlijk moeten worden verleend en waarnaar zij moeten onderzocht worden. Er is tot dat einde een ontwerp opgemaakt, dat bij zijn departement onderzocht wordt. Naar aanleiding van zijne voorafgaande beschouwingen, heeft de heer Thorbecke eenige vragen tot den minister gerigt. Zij werden voorafgegaan door de opmerking, dat zij niet ontijdig waren, daar sedert den 23 november 1857 bijkans drie maanden waren verloopen. De minister herinnert evenwel, dat het voorloopig verslag van de kamer de dagteekening draagt van 3 november 1857. Toen dat verslag in handen van de regering kwam, werden de discussien over de staatsbegrooting gehouden. Nu werd bij de behandeling van hoofdstuk V een voorstel gedaan, om f 60,000 aan de regering te verleenen tot het doen van onderzoekingen. Dat voorstel werd door de kamer wel aangenomen, maar het was daardoor nog geen wet geworden. Het werd eerst op het einde van december door de kamer goedgekeurd en eerst den 1 januarij jl. is dat bedrag beschikbaar gekomen. Men kan dus niet uitgaan van de dagteekening van 23 november 1857, maar de vraag is, wat is sedert 1 januarij 1858 gebeurd. Het zal niemand verwonderen, dat het eene onmogelijkheid was zoo veel te doen, als het publiek mogelijk verwachtte. Er moest toch eene keuze gedaan worden tusschen de verschillende lijnen, die ter sprake waren gebragt. De verschillende aanvragen moesten overwogen worden. De voorwaarden dienden te worden vastgesteld, waarop concessien zouden kunnen verleend worden. Er moest eene keuze van terrein worden gedaan, het personeel tot de opnemingen gekozen, de instructie geregeld en vastgesteld. Nu weet hij wel, dat sommigen aan die opnemingen weinig waarde hechten en dat er zelfs gezegd is, hoe minder opnemingen hoe beter, terwijl er gevraagd is, welk doel en welke strekking die opnemingen hadden. Nu is hij geen technicus en dus niet in staat de noodzakelijkheid van die opnemingen te beoordeelen of dit in bijzonderheden aan te wijzen, maar hij heeft aan een doorkundig ambtenaar van den waterstaat, aan zijn departement werkzaam, in wien hij alle vertrouwen stelt, gevraagd of die opnemingen noodig waren, en hij heeft daarop de meest bepaalde verzekeringen ontvangen. Hij zal slechts een enkel voorbeeld bijbrengen, om de noodzakelijkheid aan te toonen, dat men hier eene vaste basis aanneme. In maart 1857 zijn door eene onderneming de kosten voor zekere spoorweglijn geraamd op 30 a 32 millioen, terwijl volgens eene opgave, in februarij 1858 door de zelfde onderneming geschied, de kosten voor de zelfde lijn worden geraamd op 54 millioen. De eerste opgave heeft waarschijnlijk plaats gehad met het oog op de verkrijging van de kapitalen, en de laatste met het oog op een rentewaarborg door den staat. Men ziet dus, dat er eene vaste basis noodig is, om daarop eenig voorstel te kunnen doen steunen. Zelfs in de provincien, waar spoorwegen verlangd worden, bestaat groot verschil over de kosten en over de rigting. Een en ander dient te worden onderzocht. Naar gelang daarvan zullen er voorstellen kunnen worden aangeboden. Wat betreft de uitzigten, die wegens de aan te leggen lijnen bestaan, waaromtrent onderzoekingen en opnemingen zullen plaats hebben, het zijn deze: Harlingen, Leeuwarden, Groningen; Leeuwarden, Meppel; Groningen, Assen, Meppel; Meppel, Zwolle, Deventer, Zutphen, Arnhem; Arnhem, Nijmegen, ook ter aansluiting aan de lijn Zutphen naar Maastricht; aansluiting Rotterdam; Rotterdam, Dordrecht, Moerdijk; Moerdijk, Breda, ter aansluiting naar Venlo; Maastricht, Nijmegen. Bij gelegenheid van de overweging over die linien, zal ook ernstig worden overwogen in hoe ver de aansluiting van Zeeland mogelijk is. Ten opzigte van den Zeeuwsch-limburgschen spoorweg, die zaak bleef in de laatste maanden onveranderd. Aan de opgelegde verpligtingen is nog niet volledig voldaan. Den 31 maart loopt de termijn daartoe ten einde. Is die tijd daar, dan zal de vraag ontstaan, wat men verder doen moet, en of de aanvrage om ondersteuning aanleiding tot nieuwe schikking moet geven. De regering kan geen bepaald uitzigt geven op medewerking der kapitalisten hier te lande, maar het is te verwachten dat zij niet achter zullen blijven.

De minister komt thans tot de motie van orde van den heer Thorbecke. In de inleiding zijner rede, heeft de voorsteller gezegd, dat deze niet zijn zal eene kritiek der regeringshandelingen, noch strekken zal om het ongeduld en den ijver van het publiek tegen de regering op te jagen. De minister moet ronduit [illegible] erkennen, dat hij zich niet heeft kunnen voorstellen, dat zoodanige motie na de interpellatie zou volgen. Het eenige doel, zegt de voorsteller, is, dat er gehandeld worde. Daaruit schijnt dus te volgen, dat door de regering niet [illegible]. In de interpellatie is dus eene wezenlijke beschuldiging tegen de regering gelegen. De minister vreest, dat, zoo deze interpellatie al niet geschied is, om den ijver van het publiek tegen de regering op te jagen, dat doel toch niet zal worden gemist en dat dus de spreker in zijn doel, door het gevolg der interpellatie, [illegible] Hij zou [illegible] motie [illegible]; hij heeft daarvoor twee redenen: 1. gelooft hij niet, dat de kamer een goed besluit zou nemen, door afzonderlijke concessien voor korte lijnen te willen hebben gegeven; en 2. komt het hem [illegible] voor, dat er met den aanleg zonder verder uitstel worde begonnen, mits de wetgeving de regering in staat stelt behoorlijk onderzoek naar de aanvragen te doen.

Hierop hebben de heeren Thorbecke, van Deinse, Slicher van Domburg, Dirks, Mackay, van Eck en van Bosse het woord gevoerd, om den minister te beantwoorden. Toen heeft de minister te kennen gegeven, dat het hem uit de nadere rede van den heer Thorbecke is gebleken, dat het doel van de motie niet was eene afkeuring van de handelwijze der regering, zoodat de minister zich met de motie vereenigde.

De heer van Hoëvell heeft toen eenige nadere ophelderingen gevraagd, waarop de minister heeft beloofd alles te zullen aanwenden, om zoo spoedig mogelijk een begin te maken met de aanbieding van zoodanige voorstellen, die strekken kunnen den aanleg van hoofdlijnen te bevorderen.

Hierop werd de motie met algemeene stemmen, op een na (die van den heer Kien) aangenomen.

Gemeenteraad van Goes.

Zitting van 22 februarij.

Afwezig de heeren Blaaubeen, ongesteld, en de Knokke van der Meulen, met kennisgeving.

Voorzitter de heer van Kerkwijk.

De notulen der vorige vergadering zijn gelezen en gearresteerd.

Aan de orde is de rekening der leenbank over 1857, waaromtrent de financiele commissie adviseert tot vaststelling. Op voorstel van den heer van den Bosch is tot roundzending bij de leden besloten.

Insgelijks in behandeling gebragt zijnde de rekening der voormalige gilden-fondsen, wordt die op rapport als voren vastgesteld in ontvang op f 846,46½, in uitgaaf op f 736,37½, en in goed slot op f 110,09.

Uit de aanbeveling voor een lid der plaatselijke schoolcommissie, waarop voorkomen de heeren P. A. Hoehart Jr. en H. C. van Deinse, wordt eerstgemelde benoemd met [illegible] tegen twee stemmen.

Tot lid der commissie voor de school van minvermogenden en de bewaarschool, wordt met 8 stemmen benoemd de heer S. Vader, zijnde eene stem op den heer Sonnemans uitgebragt.

Burgemeester en wethouders berigten dat de aanbesteding der gasverlichting is mislukt, en stellen voor eene onderhandsche besteding te beproeven, onder goedkeuring van den raad.

De heer Smallegange geeft in bedenking om, indien het dit jaar niet meer in te voeren is, liever af te wachten de uitkomsten der maatschappij voor gasbereiding van Rotterdam.

De heer van de Putte meent dat er wel uitzigt bestaat op het vinden van een aannemer, en zou er voor zijn dit te beproeven.

Alzoo is besloten.

De voorgedragene wijzigingen in de verordening voor de gemeente apotheek zullen worden roundgezonden en in volgende vergadering behandeld.

Worden overgelegd de staat van veranderingen in de gemeente eigendommen, en de opgaaf dat geene mutatien in de instellingen van weldadigheid zijn ontstaan.

Tot betaling der declaratie voor het regtskundig advies van den heer J. L. H. Liebert, in zake een eofpacht contract, ad f 20,80, wordt besloten autorisatie op onvoorzien te vragen.

Wordt gelezen een rekwest van H. van den Berge, verzoekende om de bij hem in pacht zijnde gronden nog voor 14 jaren te mogen pachten en de gebouwen tegen billijken prijs te mogen overnemen. De commissie voor het financiewezen rapporteert op dat verzoek ongunstig, als zijnde buiten de [illegible] en strijdig met het belang der gemeente. Zij stelt voor die gronden openbaar te verpachten en het gewoon onderhoud der gebouwen voor rekening des pachters te laten.

De heer van de Putte kan zich daarmede niet vereenigen, omdat dan immer de kwestie zal zijn, wat is gewoon, wat buitengewoon?

De heer S. Vader moet zoodanige bepaling afkeuren, als zijnde nadeelig voor het behoorlijk onderhoud der panden. Hij blijft bij zijn vroeger ontwikkeld gevoelen om de gebouwen te verkoopen.

Dit in omvraag gebragt, wordt verworpen met 7 tegen 2 stemmen (de heeren S. Vader en van den Bosch).

Daarna of het onderhoud voor rekening der gemeente zal blijven; hetgeen is aangenomen met 5 tegen 4 stemmen (tegen de heeren Hoehart, Kerkwijk, Smallegange en van den Bosch).

Wordt gelezen een nader verzoekschrift van den heer J. Le Cointre, om vermindering van hoofdelijken omslag over 1857, uit hoofde midden in het jaar zijn inkomen heeft opgehouden.

Burgemeester en wethouders stellen voor over te gaan tot de orde van den dag, omdat voor zoodanige vermindering geene bepaling bestaat.

De heer van de Putte acht het billijk dat [illegible] worde voorzien en zou er voor zijn.

De voorzitter acht het zeer bezwaarlijk, omdat men dan immer een eind zal zien aan de wijzigingen van 't kohier, ten gevolge van verlies of vermindering van inkomsten.

[illegible] S. Vaden, doelschreger [illegible] van den heer van de [illegible] de aanslag is geschied zonder bepaalde [illegible]gen.

[illegible] heer van den Bosch [illegible] van de verorde[illegible]

[illegible] gesteld [illegible] met stemmen [illegible] van de Putte, van Voorst, Vader en S. Viner.

Aan A. Le Duc, in maart 1857 vertrokken, wordt geheele [illegible]

Worden medegedeeld dat zijn ingekomen goedkeuring van gedeputeerde staten eener betaling uit onvoorziene uitgaven; idem van het besluit tot verkoop van boomen; idem van het gemeenschappelijk besluit over de geneeskundige hulp van armen; advies van de kamer van koophandel te Middelburg, over den spoorweg s. ter visie van de leden op de secretarie en eenige staatsbladen.

Daarna gaat de vergadering over in besloten zitting tot het behandelen der reclames tegen den hoofdelijken omslag, na afloop [illegible] het kohier wordt vastgesteld; daarna is de vergadering gesloten.

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

Londen 22 februarij. In een eergisteren gehouden kabinetsraad hebben de ministers eenparig besloten af te treden. Lord Palmerston begaf, zegt men, zich onverwijld naar de koningin, diende [illegible] ontslag en dat zijner ambtgenooten in, en keerde onverwijld in hun midden terug. H. M. heeft het ontslag harer raadslieden aangenomen. Denkelijk zal zulks heden het parlement worden medegedeeld.

The times zegt dat lord Derby van de koningin den last heeft aangenomen om een nieuw ministerie te zamen te stellen. Dit blad [illegible] wijders, dat de heer Gladstone zijne toestemming heeft gegeven, om als kanselier der schatkist in het nieuwe ministerie plaats te nemen, doch dat de andere hoofden der peeliten geweigerd hebben zijn voorbeeld te volgen, en overigens ook geen enkel liberaal element in de combinatie aanwezig is.

De andere portefeuilles zijn, volgens The times, aldus verdeeld: Disraëli, buitenlandsche zaken; Walpole, binnenlandsche zaken; Thesiger, kanselier der schatkist; Pakington, koloniën; Ellenborough, oorlog; Lytton Bulwer, kanselier van het graafschap Lancaster; terwijl lord Cowley als gezant te Parijs vervangen zal worden door den graaf van Malmesbury, en [illegible] waarschijnlijk ook in het kabinet zal treden.

[illegible] bekende met betrekking tot de ministeriële crisis [illegible] de heer Gladstone heeft geweigerd met lord Derby in [illegible] te nemen. [illegible] liep het gerucht, dat [illegible] Palmerston aanzoek is gedaan, zijn verzoek om ontslag [illegible]

Ten 4 ure was de kabinetsraad wederom vergaderd.

Het voornemen bestond om eene openbare bijeenkomst [illegible] Park te houden, ten einde, langs wettigen weg en zonder [illegible] verstoring te protesteren tegen het wetsontwerp op de [illegible], hetwelk, zoo als de oproepingsplakkaten zich uit[illegible], door lord Palmerston, onder de leiding van den keizer der Franschen, ingediend is. Maar, na het bekend worden van den uitslag der stemming in het lagerhuis, die in den geest der [illegible] van die openbare vergadering uitgevallen is, werd bij plakkaten bekend gemaakt dat zij geen voortgang hebben zoude.

Tevens dient hier nog als eene bijzonderheid gemeld te worden, [illegible] bekend werd, [illegible] de grootste opgewondenheid heerschte. Zij die belast waren met het opmaken van het resultaat der stemming, werden, [illegible] dit volbragt was, bij het binnenkomen, onophoudelijk door de leden, die zij voorbijgingen, naar het lot der bill [illegible] de ministeriele banken en die der oppositie [illegible] gene groote spanning. Zoodra het bekend [illegible] de nederlaag had geleden, de[illegible] van den kant der meerderheid [illegible] lucht, toen men met [illegible] stemmen [illegible] tegen wist. Zelfs waaiden [illegible] leden met hunne hoeden, iets wat anders ongewoon [illegible] parlement.

[illegible] is ingenomen. De vicekoning [illegible] had zich als een koelie [illegible] en [illegible] januarij viel [illegible] der Europeanen, en werd aan boord van [illegible] In[illegible] gebragt, waar [illegible] generaals gevangen [illegible] worden.

[illegible] men uit Britsch-Indië, dat sir Colin Campbell [illegible] te Futteghur te hebben geslagen, [illegible] te vereenigen en tegen het koning[illegible]

[illegible] Noorwegen.

[illegible] men berigt, dat de rijksdag [illegible] aan het gouvernement eene [illegible] bewilligd heeft, ten einde het in staat te stellen om aanstalten te maken voor de uitvoering van *het plan ter versterking van Stockholm. Dit plan is gelijk men* weet, tijdens den oosterschen oorlog, toen er vrees voor eenen aanval van Ruslands zijde bestond, ontworpen; maar het voorstel om tot de uitvoering over te gaan had onlangs nog bij den rijksdag tegenstand ontmoet, daar twee van zijne kamers tegen de kosten opzagen.

Het constitutionnele committé te Stokholm heeft met 59 tegen 20 stemmen besloten, dat de regerende vorst des lands geene vreemde kroon mag aannemen, zonder speciale vergunning van den landdag. Het zelfde committé heeft tevens uitgemaakt, dat de koning het regt heeft met vreemde staten handelstractaten te sluiten, na alvorens het gevoelen van den raad van state over het doelmatige daarvan ingewonnen te hebben. Dit regt werd tot dusver aan den koning betwist.

Duitschland.

Berlijn 20 februarij. De bondsvergadering is in de behandeling van de verwikkeling met Denemarken weder eene schrede verder gegaan, en heeft de commissie benoemd, welker voorstellen moeten dienen om aan het bondsbesluit, betreffende de deensche hertogdommen, uitvoering te geven. Deze commissie bestaat uit de gemagtigden van Oostenrijk, Pruissen, Beijeren, Saksen en Wurtemberg, met twee plaatsvervangers.

— In de volgende maand zal de Rijnscheepvaart commissie buitengewoon te Mainz bijeenkomen, om te beraadslagen over de bezwaren, die van verschillende zijden ingebragt zijn tegen de vaste brug over den Rijn, bij Keulen. De aandacht van het handelspubliek is zoo wel hier als langs den Boven-Rijn in groote mate op den uitslag dier conferentien gevestigd.

Belgie.

Brussel 21 februarij. De commissie, belast met de taak om den koning en den hertog van Brabant met de geboorte van prinses Louise Marie Amelie geluk te wenschen, is gisteren door den koning en den hertog ontvangen. De koning heeft in zijn antwoord ongeveer het volgende gezegd: Ik dank u, mijne heeren, voor de gevoelens van gehechtheid, door u namens de kamer aan mij kenbaar gemaakt. Waarlijk, het derde geslacht eener dynastie is een nieuwe waarborg, en die waarborg is dan inzonderheid van hooge waarde, als zij naauw verbonden is aan het bestaan eener natie. Onze schoone provincien hebben lang en te vergeefs in vroegere eeuwen pogingen aangewend, om alleen door zich zelven te bestaan en van geen ander dan van haar eigen belang afhankelijk te zijn. Ongelukkig of welligt gelukkig voor ons, hunne pogingen om dit groot en edel doel te bereiken, zijn altijd vruchteloos geweest. Het tegenwoordig bestaan van Belgie is schoon en de toekomst is dit niet minder. Een volk handelt voorzigtig en wijs, als het de oogen op de toekomst gevestigd houdt en de gevoelens, welke gij uitdrukt voor het heil van mijn huis, welks geluk met dat van Belgie zoo naauw verbonden is, bewijzen hoezeer deze waarheid door het land begrepen wordt.

Frankrijk.

Parijs 21 februarij. De door het engelsche ministerie in het lagerhuis geleden nederlaag maakt hier voor het oogenblik het hoofdonderwerp der gesprekken uit. Men had zoodanige uitkomst niet verwacht en de oordeelvellingen daarover zijn zeer uiteenloopend. Sommigen, de strekking der aangenomen motie niet begrijpende, maken zich ook geen juist denkbeeld van de uitgestrektheid der stemming, welke de tweede lezing der wet heeft doen vervallen; anderen overdrijven daarentegen den toestand weder en zien ten gevolge daarvan Frankrijk reeds op het punt om de diplomatieke betrekkingen met Engeland af te breken.

— Het stoffelijk overschot van den beroemden Lablache is uit Italie herwaarts overgebragt en maandag alhier ter aarde besteld. Het orchest en de zangers van den italiaanschen schouwburg hebben bij deze gelegenheid in de Madeleine kerk de mis van Mozart uitgevoerd, welke uitvoering echter veel te wenschen overliet. De slippen van het lijkkleed werden gedragen door vorst Poniatowsky, vorst San Giaccomo, den baron Taylor en den heer Carafa.

— Naar men verneemt, zal de graaf de Persigny niet naar zijn post te Londen terugkeeren. Tevens wordt verzekerd, dat de graaf Walewski zich zeer gevoelig betoont over den loop, welken de zaken hebben genomen, dewijl hij steeds tegen het opnemen in den Moniteur van de adressen, door het leger ingezonden, heeft gestemd.

— De sardinische regering heeft thans bij de kamer der gedeputeerden een ontwerp van wet ingediend, betreffende den staatkundigen moord en de beteugeling der dagbladen, welke dien moord openlijk verdedigen. In dat ontwerp komen verordeningen voor, aangaande de organisatie der jury voor deze misdrijven.

— Naar men verneemt, zijn te Genua verscheidene staatkundige uitgewekenen gevangen genomen, en is aan anderen de last gegeven om die stad te verlaten. Onder de gevangenen bevindt zich een jonge Engelschman.

Handelsberigten.

Graanmarkten.

Amsterdam 24 februarij.

Tarwe en gerst onveranderd.

Raapolie op zes weken ƒ 39¾ Lijnolie zes op weken ƒ 32¼.

Koolzaad (dadelijk) 67 p. vl.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 24 februarij.

Nederland.	Werkelijke schuld	2½	pct	64
	dito dito	3	"	—
	dito dito	4	"	—
	Aand. Handelmaatschappij	4½	"	135¼
	Obl. Maatschappij van weldadigheid	4	"	—
Rusland.	Oblig. 1789/1816.	5	"	104¼
	dito Hope & co.	4	"	84⅞
	dito dito 1855, 6de serie	5	"	99¼
	Certificaten	6	"	65¼
	Spoorweg			73⅞
Spanje.	Obligatien	1½	"	26⅛
	Binnenlandsch	3	"	37⅞
	Coupons bewijzen			—
	Crediet instelling			—
Grenada.	Obligatien (schoon)			19⅛
Oostenrijk.	Obligatien	5	"	73⅝
	Amsterdamsche	5	"	86⅝
	Nationale	5	"	76⅜
	1847/1852.	2½	"	—
	Bank actien	3	"	—
Belgie.	bij Rothschild	2½	"	—
Portugal.	Obligatien	3	"	45 13/16
	" nieuwe			—
Venezuela.	"	4½	"	31
Mexico	"	3	"	19½
Illinois.	"	7	"	88¼

Beurs van Londen, 23 febr. ten 12 ure. Consols 96⅜

Beurs van Weenen, 23 febr. (slotprijzen.) Metalliek 5 pct. 82.

Beurs van Parijs, 23 febr. (slotprijzen.) 4½ pct. comp —,— pct. 69,70.

Prijzen van coupons en losbare obligatien.

Amsterdam 22 februarij.

Metalliek f 27,95; Napelsche f —,—; Diverse engelsche in £ f 11,60; Engelsche Russen f 11,60; Fransche f 55,12½; Belgische f 55,75; Pruissische f 34,50; Spaansche piasters f 2,33; Spaansche coupons per fr. f —,—; Hamb. Russen f 35,25; Russische in zilveren roebels f 33,87½; Poolsche in fl f 26,62½; Nationale metalliek f 29,65; Dollars f —,—.

Uitlotingen.

Oostenrijksche aandeelen à fl 500.

Drie en twintigste uitloting van 135 serien op 1 februarij 1858.

17	354	506	745	940	1228	1491	1776	2028	2235
21	366	515	784	945	1243	1492	1784	2057	2240
93	368	518	801	974	1271	1494	1811	2083	2269
102	370	563	803	992	1329	1522	1832	2102	2303
120	372	569	821	998	1330	1580	1903	2111	2332
138	375	613	825	999	1331	1622	1912	2118	2335
153	381	614	854	1003	1332	1642	1917	2124	2344
158	389	642	864	1009	1344	1662	1924	2144	2365
178	394	671	865	1012	1373	1704	1947	2161	2424
191	420	687	869	1047	1436	1733	1984	2181	2426
201	427	698	872	1053	1476	1738	2007	2192	2439
228	433	702	875	1097	1478	1756	2016	2206	2443
234	463	715	881	1151	1490	1766	2017	2208	2460
395	469	718	924	1186					

De trekking der prijzen geschiedt den 1 mei eerstkomende.

Badensche aandeelen à fl 50. Geldl. 1840.

Uitloting van 34 serien op 1 februarij 1858.

10 32 58 68 73 126 136 167 174 181 183 275 307 354 378 399 436 503 530 617 796 907 914 923 994.

Nassausche aandeelen.

Twintigste uitloting op den 1 en 2 februarij 1858.

No.	Fl.	No.	Fl.	No.	Fl.	No.	Fl.
185	50	26853	40	44093	50	73591	40
1134	40	28220	50	45127	40	75118	40
1321	40	29446	40	45256	200	77297	40
2117	50	29559	50	46725	40	78774	40
4914	40	29724	100	46839	40	82915	40
6151	40	31151	40	47591	40	83860	40
7902	50	32355	40	47686	40	86201	100
8202	40	32358	40	50022	50	87051	40
8316	40	34928	40	50846	15000	88588	40
8874	40	35342	40	53363	40	88934	40
9110	50	35845	40	53495	40	90363	40
9262	50	36090	40	53724	40	90648	40
9347	50	36457	40	55246	50	92661	40
11376	40	36575	40	56087	40	92849	40
11530	2000	36714	40	57260	50	93146	40
13783	40	36935	40	57639	50	94046	40
14621	40	37455	40	58510	40	94996	50
16167	50	37718	40	59806	3000	95873	50
16508	40	37728	40	65438	40	96256	40
16771	40	37901	40	66760	40	97299	40
18393	1000	38842	40	67205	40	98960	40
22466	200	39610	40	67691	40	99120	50
24629	40	40551	50	69343	40	99910	50
26051	40	43280	50	69780	400	100491	400
26597	40	42632	40	72518	40	103003	40

De volgende 1400 nommers met f. 34.

48	5419	10167	15087	20389	25804	31709	37002	42293
104	478	181	98	673	512	888	6	870
174	516	249	103	703	974	842	84	444
182	628	334	127	708	26119	939	150	500
209	656	877	133	797	212	993	238	540
738	706	385	177	947	340	32291	340	577
861	717	445	179	975	539	374	374	868
910	797	657	188	986	612	394	396	899
965	875	772	283	21092	769	408	535	917
1081	967	11194	284	96	804	520	561	43183
130	6062	238	367	155	827	643	851	335
229	201	257	381	160	876	687	924	336
245	212	263	387	181	902	749	931	337
375	234	287	414	207	925	33047	973	397
382	231	367	438	203	998	78	38055	496
715	436	426	478	266	27054	120	171	510
829	458	608	553	324	126	294	182	780
889	464	704	556	338	190	557	386	829
900	539	837	582	383	311	567	423	891
939	566	12005	615	595	453	625	526	44020
957	846	10	740	630	534	656	571	204
2041	915	24	808	714	543	683	636	333
53	977	26	870	800	785	734	712	391
67	7008	134	896	808	825	814	767	591
71	44	266	16447	858	857	981	796	666
122	60	348	661	861	860	998	812	786
124	67	414	840	914	915	34125	949	900
242	75	432	932	931	28042	178	987	940
299	90	435	955	22073	164	246	39002	975
355	96	447	981	194	176	288	26	45035
470	148	451	17143	211	188	294	32	78
478	147	654	348	392	340	335	50	113
506	193	670	626	494	484	377	121	117
508	247	772	685	522	485	454	333	201
521	339	804	756	525	521	515	449	243
523	460	815	776	699	650	521	562	283
618	499	834	784	758	833	549	638	337
632	934	13075	865	865	935	550	715	414
638	936	153	941	934	947	609	743	453
755	977	167	945	23011	981	696	818	572
795	995	209	960	132	992	702	855	618
940	8101	230	971	299	29022	726	933	632
3049	142	237	990	512	42	818	955	638
134	188	260	18103	531	113	876	40005	691
139	210	268	116	644	129	35013	11	744
168	306	298	279	718	246	66	100	755
178	368	329	300	759	293	297	147	779
293	436	456	311	772	363	310	309	46080
383	448	621	324	847	451	329	338	149
447	481	681	528	972	485	393	502	170
473	600	731	605	24076	486	445	534	183
506	636	756	627	94	544	529	540	394
508	706	822	706	221	597	660	588	410
520	896	941	708	230	651	672	610	628
845	909	955	809	244	801	681	626	651
914	912	965	963	272	869	782	844	758
921	947	14131	999	377	914	824	958	768
996	9099	146	19065	382	936	943	41161	915
4071	127	162	125	438	30136	36171	190	47021
186	169	356	242	500	151	183	321	23
375	194	441	252	549	838	291	354	67
431	324	509	290	556	429	302	385	141
467	361	515	813	639	449	348	449	282
492	611	599	357	698	468	381	530	362
662	667	615	411	704	709	414	624	444
785	791	650	483	713	840	470	693	466
821	888	760	605	850	31002	710	743	564
883	924	819	608	25065	175	790	795	572
892	946	912	695	117	189	809	899	48044
925	10022	994	745	212	349	843	965	160
5206	39	15000	824	285	407	874	982	166
276	88	4	954	446	421	940	998	298
410	105	5	20120	662	485	968	42185	675
18	130	14	235	716	622	976	288	847

(Wordt vervolgd.)

Advertentien.

Middelburg, den 22 Februarij 1858.

Heden beviel zeer voorspoedig van eene DOCHTER M. L. CALLENFELS, geliefde Echtgenoot van

Mr. S. VAN DER SWALME.

Heden overleed onze waarde Vader en Behuwdvader, de Heer ABRAHAM REUSE, in den ouderdom van 84 jaren.

A. J. VAN OCKENBURG.
C. L. VAN OCKENBURG, geb. REUSE.
C. E. REUSE, Wed. P. NORTIER.

Middelburg, den 22 Februarij 1858.

Heden overleed, tot diepe droefheid van hare Kinderen en Behuwdkinderen, onze veel geliefde Moeder Mejufvrouw SUZANNA MARIA HIBON, Weduwe JACOBUS MILBORN, in den ouderdom van ruim 60 jaren.

Middelburg, 22 Februarij 1858.

Uit aller naam, L. J. MILBORN.

Heden overleed, tot onze bittere droefheid, na een smartelijk lijden, onze veelgeliefde Moeder en Behuwdmoeder MARIA KIMMEL, Weduwe van wijlen JACOBUS CORNELIS VAN DER HARST, in den ouderdom van 64 jaren.

Middelburg, 23 Februarij 1858.

Uit aller naam van Broeders en Zusters, J. C. VAN DER HARST.

Deze is dienende tot kennisgeving aan Vrienden en Begunstigers, zoo binnen als buiten de Stad.

PS. De Affaire zal *provisioneel op den zelfden voet* worden voortgezet.

Geregtelijke Aankondiging.

Bij verklaring, afgelegd voor den Edel Achtbaren Heer Kantonregter in het Kanton Middelburg, Provincie Zeeland, blijkens Proces-verbaal van den 22 Februarij 1858 (op de minute geregistreerd), is door den Heer CORNELIS JOHANNES VAN UIJE, aan zijnen Zoon WILHELMUS VAN UIJE, oud 20 jaren, beide te Middelburg woonachtig **Handligting** verleend om over zijne inkomsten te beschikken, alsmede eene Olieslagerij te drijven, met den Handel in Olien en Zaden.

De Griffier van gezegd Kantongeregt,
H. J. VAN DEINSE.

De Notaris D. UYTTENHOOVEN zal op **morgen** den 26sten Februarij 1858, des namiddags ten 3 ure, in het **Hotel de Commerce**, op de Oostzijde van de Oude Haven te **Vlissingen**, in het openbaar te koop veilen: de navolgende

HUIZEN EN ERVEN,

alle staande en gelegen binnen de Stad Vlissingen; als:

een HUIS en ERF in de Korte Vrouwenstraat, wijk I no. 175 Kadastraal bekend sectie D no. 547, groot 80 Ellen;

een dito in de zelfde Straat, wijk I no. 176, Kadastraal bekend sectie D no. 546, groot 82 Ellen;

Beide Huizen en Erven zullen, na afzonderlijke opveiling, ook nog te zamen worden geveild;

een dito in de Lange Walstraat, wijk I no. 167, Kadastraal bekend sectie D no. 555, groot 97 Ellen;

een dito in de zelfde Straat, wijk E no. 16, Kadastraal bekend sectie E no. 50, groot 61 Ellen;

een dito in de Lange Noordstraat, wijk B no. 27, Kadastraal bekend sectie E no. 590, groot 1 R. 04 Ellen;

een dito in het Lange Groenewoud, wijk H no. 14, Kadastraal bekend sectie E no. 444, groot 84 Ellen;

een dito in de Korte Noordstraat, wijk F no. 27, Kadastraal bekend sectie E no. 243, groot 88 Ellen.

Daags vóór den Verkoop voor ieen ieder te zien.

Inlichtingen te bekomen ten Kantoren van de Notarissen UYTTENHOOVEN en VAN UIJE PIETERSE, residerende te Vlissingen.

OPENBARE VERKOOPING ten overstaan van den Griffier Mr. P. J. A. VAN DAM, op Woensdag den 3 Maart 1858, voormiddags 10 ure, voor den Eerzamen W. MOELEKER, op de door hem bewoonde Hofstede in **Valkenisse**, onder **Waarde**, van:

11 extra schoone **Werkpaarden, 25** stuks uitmuntend **Hoornvee**, aanzienlijke **Landbouwers- en Melkersgereedschappen, Hooi, Meubelen** en verdere **Roerende Goederen.**

De Notaris P. VAN DE GRAFT zal op Zaturdag den 6den Maart 1858, des voormiddags ten tien ure, in de Gemeente **Koudekerke**, in de Herberg bewoond door L. VERHAGE, staande en gelegen aan het Zand, publiek aan den meestbiedende presenteren te verkoopen:

1. **EEN HOFSTEEDJE,** bestaande in Huizing, Schuur en verderen Timmer, met 96 Roeden 80 Ellen **Moesland,** zijnde Vrijland, staande en gelegen in de Gemeente Koudekerke, aan het Zand, bewoond door de Weduwe J. CALJOUW.

Grondlasten	f 17,78
Water- en Dijkpenningen	- 2,71
Zamen . .	f 20,49

2. **74 Roeden 80 Ellen WEILAND en SPRINK,** *gelegen als voren, zijnde mede Vrijland.*

Grondlasten	f 4,07
Water- en Dijkpenningen	- 2,09
Zamen . .	f 6,16

Voorts zal genoemde Notaris op Vrijdag den 12 Maart 1858, op bovenvermeld Hofsteedje, des voormiddags ten 10 ure, aan den meestbiedende presenteren te verkoopen: een zwart Merriepaard, een bruin Merriepaard, vier Melkkoeijen, eene Geit, een Windmolen, een Karn, eene partij Hooi, eene partij Mest, gekliefd Hout, eene partij verschillende Zaden, benevens eene partij Bouw- en Melkgereedschappen, Meubilaire en andere Goederen en hetgeen meer zal worden geveild.

Ten gevolge van Sterfgeval zal in den loop der maand Maart a. s. publiek worden verkocht de **HOFSTEDE** GROENENDAAL, aan den **Seisstraatweg,** met de nombre van 17 Bunders, 56 Roeden, 40 Ellen **Bouw- en Weiland en Boomgaard,** gelegen onder de Gemeenten Middelburg en Koudekerke, meerendeels dadelijk te aanvaarden. — *Nader te adverteren.*

Dezelve HOFSTEDE is inmiddels **UIT DE HAND TE KOOP.** — Te bevragen bij den Notaris D. VERHULST te **Veere.**

De ondergeteekende H. J. DE WAARDT FELTEN, *vernomen hebbende dat aan hem bij de ter aardebestelling* van een Lijk, wat hij als Lijkdienaar op den 18 dezer maand heeft helpen verrigten, **een verzuim** wordt toegeschreven, dat hij niet heeft begaan, en waardoor toen het zelve aan de Begraafplaats was gebragt, een onaangenaam oponthoud in de volvoering der Begrafenis voor Betrekkingen en Vrienden van den Overledene is ondervonden, rekent zich verpligt dit door mededeeling van het volgende te wederleggen, en zoo doenlijk aan Belanghebbenden de overtuiging te verschaffen, dat niet hij, maar de Lijkdienaar J. H. GENEVAY, die op de Begraafplaats als Opzigter dienst deed, daarvan *alleen* de oorzaak is geweest. Door dien Opzigter toch is, ter evengenoemde plaatse gekomen, de vertooning gevorderd van het verlof tot begraven, na aangifte van het overlijden, bij den Burgerlijken Stand afgegeven wordende, iets wat ingevolge Art. 16 van het Reglement op het begraven van Lijken te Middelburg, van 27 Februarij 1837 gearresteerd, bereids bij de betaling der Begrafenisregten en Loonen had kunnen geschieden, in geval genoemde Opzigter had gehandeld naar den inhoud van bovengenoemd Art. 16; en niettegenstaande de ondergeteekende, aan de Begraafplaats gekomen, de Kwitantie van Regten en Loonen vertoonde, weigerde de Opzigter den toegang, tot dat het verlof tot begraven van des ondergeteekenden woning gehaald en dit vertoond was. Daar deze handelwijze in strijd is met Art. 11 van evengemeld Reglement, luidende: »Wanneer een Lijk ter begraving aan de Begraafplaats wordt gebragt, verzekert de Opzigter zich dat het Begrafenisregt en de Begrafenisloonen vooraf behoorlijk zijn voldaan, door zich de Kwitantie van den Ontvanger der Begraafplaats te doen vertoonen,"

is de ondergeteekende genoopt geworden zich deswegens tot Heeren Burgemeester en Wethouders te wenden, met het verzoek dat het Hun Edel Achtbaren behagen mogten *zoodanige maatregelen te willen nemen, opdat dergelijke* onwettige handelingen zich in de toekomst niet meer kunnen herhalen, wat ten gevolge heeft gehad dat Hun Edel Achtbaren *den ondergeteekende, in tegenwoordigheid van* de Opzigters GENEVAY en HENDRIKSE (tevens Stads lijkdienaars), hebben verklaard in niets nalatig gebleven was, *maar het voorgevallene door* den eerstgenoemden Opzigter onwettig veroorzaakt was, en dat dergelijke omstandigheden in het vervolg voorkomen zullen worden.

Middelburg, 24 Februarij 1858.

De Gepatenteerde Lijkdienaar,
H. J. DE WAARDT FELTEN.

OPENBARE VERHURING

VAN HET WOONHUIS OP DE BIERKAAI TE VLISSINGEN,

wijk *D no. 14,* op *Vrijdag den 12 Maart 1858,* des namiddags ten 2 ure, ten Raadhuize der Gemeente aldaar.

EEN ARBEIDERS WONING EN MOESTUIN TE KOOP, op den Singel tusschen de Koe- en Dampoort, wijk S no. 64. Te bevragen bij den Bewoner. — Alsmede eene partij **METSELSTEEN.**

Een **Kleermakers Knecht** benoodigd bij DIERMANSE op de Wal.

Met Mei aanstaande eene bekwame **Keukenmeid** benoodigd. Adres bij de Boekverkoopers VAN BENTHEM & JUTTING.

Door DE GEBROEDERS ABRAHAMS te Middelburg is uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

BRIEVEN

VAN

MARIA VAN REIGERSBERGH,

DOOR

Mr. H. VOLLENHOVEN en Dr. G. D. J. SCHOTEL.

In gr. 8vo. — Prijs f 2,60.

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

Bijvoegsel van de Middelburgsche courant.
Donderdag 25 februarij 1858.

Vervolg der beraadslagingen over de interpellatie en motie van den heer Thorbecke, betrekkelijk de spoorwegen, in de tweede kamer der staten generaal, zitting van 22 februarij.

De heer Thorbecke heeft bij het doen zijner interpellatie, noch eene populaire, noch eene piquante rede willen houden, hetgeen zeker, voor ieder, ten aanzien van dit onderwerp, gemakkelijk zou zijn geweest. Hij heeft zich alleen voorgesteld de beantwoording der vraag: wat moet er gedaan worden om een begin te hebben. Hij heeft zich niet ten doel gesteld eene kritiek der regeringshandeling, maar zoo er tusschen zijne overtuiging en hetgeen tot dus ver geschied is, verschil met de regering blijkt te bestaan, en indien daaruit wordt opgemaakt, dat er eene kritiek is, dan ligt dit niet aan hem, maar volgt het uit dat verschil zelf. Hij heeft ook de regering niet willen dringen om op bepaalde punten te handelen, omdat dit geenszins is in het algemeen belang; en omdat dit ook zou zijn het blootgeven der regering aan allerlei aanvragen om concessien. Nu heeft de minister in het algemeen verklaard, dat hij overeenstemt met de onderstellingen door hem spreker voorop gezet. Maar er bestaat toch af en toe verschil nopens het eerste punt, het [illegible] van afzonderlijke lijnen en niet in eens van een spoorwegnet. De minister antwoordde, dat dit eene beschuldiging is, als of de regering op eenmaal een net over het geheele land wilde leggen? Maar spreker geeft dit niet toe, want dat ligt buiten het bereik der regering; doch hij acht wel het trekken van lijnen op eene kaart weinig doeltreffend, en met het oog op onze eigene en de vreemde ondervinding. Wat is het gevolg geweest der fransche spoorwegwet van 1842, waar in art. 1 van een net gesproken wordt? Dat men elkander joeg om concessien, dat de crisis van 1846 is ontstaan, en dat er stremming in de spoorwegwerken is gevolgd, waardoor naderhand groote hulp van staatswege is verleend geworden. In Engeland heeft zich het zelfde verschijnsel voorgedaan. Hij herinnert aan de spoorwegcrisis van 1836 en 1845; de eerste wordt in Engeland genoemd: de [illegible], de tweede: de groote waanzin. De crisis was het gevolg van dergelijk plan hetwelk de regering nu voordraagt, van [illegible] te veel te willen doen en niet van stap tot stap vorderen. [illegible] Amerika hebben de zelfde oorzaken ook de zelfde gevolgen gehad.

De minister heeft ook gevraagd of men onder afzonderlijke lijnen korte lijnen begreep. Geenszins; hij heeft daarvan niet gesproken; hij heeft alleen aangedrongen om alle concessien te regelen in het algemeen belang; zoo de minister daarmede overeenstemt, dan is het dringend noodig, dat er een begin gemaakt worde, onverschillig of dit dan korte of lange lijnen zijn. Hij merkt wijders op, dat hij Engeland en Amerika niet tot model heeft gesteld, maar dat hij ook niet gewenscht heeft, dat het voorbeeld van Frankrijk werd gevolgd, waar eerst veel te weinig vertrouwen in de industrie werd gesteld en haar later te veel de vrije teugel is gelaten. De regering wijst op het voorbeeld van Pruissen, maar zij vergeet hoe daar de regering groote winsten uit de dividenden heeft, in vergelding van de garantie [illegible] den pruissischen staat verstrekt. Hij zeide dit niet, omdat hij van oordeel was, dat wij geen waarborg van rente moeten verleenen, waar dit noodig is, maar alleen in antwoord op het argument van den minister die Pruissen als voorbeeld bijbragt van bemoeijing van het gouvernement en het niet overlaten van den aanleg aan particuliere krachten.

Nopens het tweede en derde punt van zijne rede van zaturdag jl., was de regering het met hem eens. Maar de minister heeft gevraagd: wat beteekent volstrekt noodig. Spreker antwoordt, dat dit naar de bijzondere omstandigheden moet beoordeeld worden. De minister heeft gewezen op de fransche cijfers voor subventien, maar heeft niet de voorwaarden daarvan medegedeeld en over hoeveel jaren zij verdeeld zijn; dáár komt het op aan. Ook spreker deelt eenige cijfers mede uit een gedrukt overzigt, waaruit blijkt, dat de spoorwegen in Frankrijk het meest gevorderd zijn, waarvoor van staatswege de minste subsidie is verleend. Hij staaft dit door het rapport van den minister van binnenlandsche zaken aan den keizer, opgenomen in de Annuaire van de Revue des deux mondes over 1856, waaruit blijkt dat van 1842—47 de directien der maatschappijen hebben uitgegeven 85 millioenen francs en dat de staat heeft bijgedragen 46 à 47 millioenen francs; van 1848—51 dalen de uitgaven der maatschappijen tot 30 millioenen francs en die van den staat rijzen tot 75 millioenen; van 1852—54 daarentegen groeijen de uitgaven der maatschappijen tot 216 millioenen; terwijl de offers van de schatkist slechts 17 millioenen bedroegen. In 1855 klommen de uitgaven der maatschappijen tot 430 millioenen en in 1856 zelfs tot 451 millioenen; terwijl de uitgaven van den staat in die beide jaren dalen tot 30 millioenen.

Spreker zal bij het belang van vaste regelen voor de concessien niet verder stilstaan, daar dit door de regering wordt gewaardeerd. Hij doet verder opmerken, dat zijne vragen niet ontijdig waren, omdat de zaak reeds sedert november 1857 aanhangig is. De minister zeide dat de eerste kamer de begrooting nog moest aannemen. Maar de minister heeft hem niet goed verstaan: hij heeft niet bedoeld het amendement van de f 60,000 maar wel de zoogenaamde motie van orde van den heer van Hoëvell. De minister vroeg ook wat men sedert 1 januarij doen kon. Spreker heeft voor de som tot het doen van opmetingen gestemd, maar hij heeft er nu bijkans berouw over, want het blijkt nu, hoewel reeds in 1856 in de troonrede werd gezegd dat de aangevraagde concessien uitzigt geven op een uitgebreid net, dat met het onderzoek der aanvragen schijnt gewacht te zijn op de som in 1857 voor het doen van opnemingen toegestaan. Wat nu de opnemingen zelve betreft, het is hem niet duidelijk wat de minister bedoelde met te zeggen, dat, als de concessien worden aangevraagd, er reeds opnemingen moeten gedaan zijn. Zal dan het gouvernement opnemingen voor de concessien laten doen? Het gouvernement is zijns inziens verpligt geene aanvragen om concessie in overweging te nemen, zonder dat die gestaafd worden door opnemingen, en dan alleen kan het gouvernement, des noods in loco, controle houden. De regering mag niet op eene bloote globale aanvrage afgaan. Dat er verschil is tusschen de aanvankelijke en latere raming voor de kosten van banen zal niemand verwonderen. De berekeningen van den eersten ingenieur van Europa zijn ook wel tegengevallen, maar of het verschil van ramingen nieuwe opmetingen en opnemingen noodig maakt, dit betwijfelt hij zeer. De minister noemt een aantal lijnen op, die hij zal laten opnemen. Maar wat zal dat baten? Zijns inziens zal dat alleen leiden tot verlamming van particuliere krachten en te gelijk dat men de plaatselijke begeerten jaren lang in het spel zal houden. Men kan zijns inziens zeer goed berekenen welke lijn een van de genen is, die in het algemeen belang zijn en dan daarmede beginnen na voorafgaande onderzoekingen en plans.

Wat de minister gezegd heeft van de kapitalisten hier te lande, geeft hem niet veel troost. Hij gelooft ook niet, dat wij vrees behoeven te hebben; de geldcrisis is voorbij. Maar het verschijnsel is te betreuren en levert het duidelijk bewijs van het discrediet waarin ons land verkeert. De vreemde zal ons vragen, als de zaak goed is, waarom nemen dan uwe mannen van Amsterdam daaraan geen deel.

II. Ten opzigte van de internationale lijnen merkt spreker op dat de minister zóó geantwoord heeft, dat hij niet verder daaromtrent zal aandringen. Alleen blijkt het hem dat alle nog zijn gelijk ze voor geruimen tijd reeds kunnen geweest zijn. Het eenige nieuws dat de minister heeft medegedeeld, is dat de regering volhardt in de lijn van Westervoort naar Rheine. Het is echter de vraag, of de nieuwe onderhandelingen geen bezwaren zullen doen rijzen die welligt invloed zullen uitoefenen. Spreker onthoudt zich te spreken ten gunste van eenige bijzondere lijn. Het is [illegible] even met welke lijn men in het algemeen belang aanvange.

III. Wat aangaat de bestaande ondernemingen, zegt spreker dat het zijn inzigt was, voor het vervolg niet enkel te rade te gaan met ingenieurs, maar ook met menschen van handel en deskundigen van exploitatie uit een handelsoogpunt. Daardoor zou worden voorkomen dat onze spoorwegen in een land van handel voor alles zijn ingerigt behalve voor het vervoer van goederen. Verder wijst spreker er op, dat de minister bedenkingen tegen de motie geopperd heeft, dat hij er eene kritiek tegen de regering in ziet. Spreker antwoordt, dat het doel en de toon van deze geheele interpellatie echter is om bij het publiek en de kamer een vast stelsel uit te lokken, namelijk een begin van handelen. Hij kan niet inzien dat de interpellatie eenig ander gevolg kan hebben. Hij heeft ook niet gesproken van lange of korte lijnen. Naar zijn oordeel moet er concessie verleend worden aan hem, die het eerst gevorderd is, als de concessie die gevraagd wordt is in het algemeen belang en in eene goede rigting. Dralen toch kan enkel nieuw dralen te weeg brengen. Er kan eene korte lijn zijn, die om te beginnen van veel belang kan wezen.

Omtrent het tweede deel van zijne motie, waarin de uitdrukking voorkomt: „Zonder verder uitstel," voert spreker aan, dat het doel daarvan is geen verder uitstel te bezigen dan de aard van de zaak het medebrengt. Hij wenscht, dat de vreemdeling niet zegge: „Gij Nederlander, die eeuwen lang op den Oceaan aan andere natien den weg hebt gewezen, van waar dat de communicatie op het vasteland bij u zoo veel moeijelijkheden ondervindt?"

De heer **van Deinse**: Het mag door velen geoordeeld worden thans het oogenblik niet te zijn, om over bijzondere lijnen in breedvoerige discussien te treden, veel min om te bewijzen welke lijn het eerst [illegible] gelegd.

Nu echter de minister van binnenlandsche zaken zich, zoo ik meen verstaan te hebben, minder gunstig dan ik wel gewenscht en verwacht had, heeft uitgelaten omtrent de belangen van den Zeeuwsch-limburgschen spoorweg van Vlissingen over Middelburg, Goes, Bergen op Zoom, Breda, 's Hertogenbosch en Helmond tot aan de Maas over Venlo naar de duitsche grenzen, zie ik mij wel verpligt het woord te vragen.

Ik kan daar niet in berusten. Het is tot een spreekwoord geworden: qui tacet consentire videtur; ik kan dit niet op mij laten toepassen, maar ik verlang de belangstelling in dien weg meer op den waren prijs te doen stellen.

Ik moet evenwel alvorens opnemen eene eerste en algemeene bedenking van zijne exc. tegen den aanleg van spoorwegen. Zijne exc. zeide: de spoorwegen in de naburige staten, in Engeland, Belgie en andere hebben geene goede zaken gedaan.

Ik moet daarop antwoorden dat dit in zekeren zin waar mag zijn, wanneer men alleen ziet op de geldelijke voordeelen, die zij voor de deelnemers afwerpen, waarvan welligt de te hooge administratie- en exploitatiekosten, ook die door den spreker uit Deventer opgenoemd en andere, de oorzaak zijn. Maar de voordeelen die zij opleveren voor het algemeen, voor de nijverheid, voor de algemeene welvaart, en alzoo indirect ook voor 's rijks schatkist, zijn ontegenzeggelijk zeer belangrijk; die voordeelen zullen naar mijn inzien ruimschoots opwegen tegen de door den staat te verleenen ondersteuning.

Is dit reeds eene waarheid op zich zelve en in het algemeen, vooral geldt dit ten aanzien van den Zeeuwsch-limburgschen spoorweg in dubbele mate. Zoo ergens is hier vooral 's rijks belang in de eerste plaats en dat van Zeeland niet minder betrokken.

Ik zal dit staven met op drie hoofdpunten te wijzen:

1. Vooreerst wijze ik op 's rijks belang. Vlissingen, eene voorname vesting, met een aanzienlijke maritime werf, waarop schepen van het grootste charter gebouwd worden, aanzienlijke arsenalen, ruime binnenhavens en dokken en eene uitmuntende reede; de eenige zeehaven in ons rijk op welker reede, in welks havens, als andere door het ijs bezet zijn, onze rijke bodems veilig kunnen binnenvallen en overwinteren, gelijk van tijd tot tijd is gebleken. Ik zal nu alleen wijzen op den winter van het jaar 1855; toen lagen daar alleen in het dok 53 schepen van het grootste charter, waaronder er waren van 58 palmen diepgang. Bovendien lagen er in de Westerhaven brikken, schoeners, koffen en andere kleine zeeschepen in aanzienlijken getale, van verschillende natien. De loodsbooten voeren gestadig af en aan om dezelve binnen te brengen.

Die heerlijke gelegenheid die Vlissingen thans reeds aanbiedt is voor verbetering en uitbreiding, met betrekkelijk geringe moeite en kosten vatbaar; daarbij is Vlissingen de naaste verbindingsplaats met Engeland en Midden Duitschland, de eerste zeehaven in het noordelijk gedeelte van ons rijk, binnen welke met ieder getij de grootste zeeschepen met volle ladingen in volle zeilen kunnen binnen loopen.

Ik kan mij nu wel het juiste getal voor dit oogenblik niet herinneren, maar toch de verzekering geven, dat jaarlijks meer dan twee duizend zeeschepen (waarvan de scheepvaartregten die in 's rijks kas komen ruim vijf maal honderd duizend gulden bedragen) met hunne rijke ladingen den Scheldestroom op naar Antwerpen stevenen om aldaar te lossen en andere ladingen in te nemen, en dien stroom weder afvaren, niettegenstaande de gevaren aan dat op- en afzeilen verbonden wegens de menigvuldige banken opwaarts in dien stroom gelegen, waarop zij niet zelden, óf na volbragte reis óf bij het uitzeilen, schipbreuk lijden; niettegenstaande de meerdere kosten van binnen- en uitloodsen en langduriger oponthoud daaraan verbonden.

Welnu, al die schepen moeten Vlissingen voorbij; zij kunnen met geene mogelijkheid langs eenen anderen weg te Antwerpen komen; en de eenige reden, waarom zij in Vlissingen niet lossen en laden, 't geen hun al dat oponthoud, kosten en gevaar zou besparen en eene eerste winst zijn, kan geene andere zijn dan het volslagen gemis aan goede vervoermiddelen te Vlissingen, waarin niet anders dan door dezen spoorweg kan worden voorzien en een belangrijk deel van die vaart op Antwerpen naar Vlissingen zou verplaatsen.

Dit alles is meermalen aangetoond: aangetoond niet alleen maar ook door de regering zelve meermalen erkend; men zie onder anderen in de Bijlagen der Staatscourant van 1853—54 de beantwoording der regering op het voorloopig verslag ten aanzien der begrooting voor het departement van binnenlandsche zaken, pag. 119. Wij lezen daar deze hoogst opmerkelijke woorden:

„De regering is overtuigd van de belangrijkheid der koopvaardershaven te Vlissingen, die de éénige in het rijk is, welke ten allen tijde, ook des winters toegankelijk is, zoo wel voor de algemeene scheepvaart als voor de loodsbooten, welke belangrijkheid niet weinig zal toenemen, zoodra Vlissingen door een spoorweg met Duitschland verbonden wordt."

Deze uitnemende ligging en gelegenheid en het uitstekend belang van Vlissingen behoeft dus geen verder betoog.

II. Ten tweede: dat zelfde rijksbelang en ook het belang van Zeeland in het bijzonder, vordert de onverwijlde aanleg en voltooijing van dien spoorweg: niet alleen zullen daardoor drie belangrijke provincien van Nederland met de beste zeehaven in dit rijk verbonden worden, maar ook eene zoo hoogst belangrijke vesting en marinewerf met geheel Walcheren en Zuidbeveland aan het vaste land verbonden worden. Hierdoor zal handel en nijverheid aldaar kunnen herleven en eene groote ontwikkeling krijgen, maar ook tevens, en wat hier vooral in 's rijks belang gelden mag, de communicatie met die plaatsen verzekerd zijn en het rijk niet langer zijn blootgesteld aan het gevaar, om gelijk wij dit in 1809, tijdens de landing der Engelschen in Zeeland hebben zien gebeuren, plotseling door eenige vijandelijke schepen die de stroomen bezetten, van die belangrijke plaats te worden afgesneden, alvorens dezelve van de noodige manschappen en krijgsbehoeften voorzien ware of eenige hulp of bijstand kon worden toegebragt.

De ingezetenen van Zeeland geloof ik dat daarop mede billijke aanspraak mogen maken, uit hoofde van hunnen zoo bijzonder geïsoleerden toestand, vooral bij winterdag en ijsgang op de binnenstroomen, waardoor zij niet alleen aan zeer kostbare, langdurige en gevaarvolle reizen zijn blootgesteld, maar zich somwijlen in de volstrekte onmogelijkheid zien om gedurende langen tijd die eilanden te verlaten; ja, mijne heeren, de voorbeelden bestaan, dat zij zelfs gedurende langer dan drie weken van eenig berigt uit de andere deelen van het rijk verstoken bleven, en er op éénen dag te gelijk drie en twintig brievenposten aankwamen, daar de onmogelijkheid gedurende even zoo vele dagen bestaan had om ze over de Schelde te brengen, dit was in het jaar 1829, zoo ik meen.

Ik herinner mij nog zeer goed dat het juist in die dagen was, dat de rijksbegrooting in deze kamer behandeld werd, dat men gedurende al dien tijd niets wist van de aanneming of verwerping, of er nog eene regering bestond of niet, of en welke belastingen er moesten betaald worden en welke wetten er afgekondigd werden.

Een dergelijke geïsoleerde toestand bestaat nergens elders in ons vaderland, en ik geloof dat een ieder met mij zal toestemmen dat hij ook voor Zeeland moet ophouden te bestaan.

En is dit alles reeds waar ten aanzien van personen en brieven, hoeveel te meer gelden alle deze bezwaren, en moet die insulaire positie een nadeeligen en verderfelijken invloed uitoefenen op het goederenvervoer; dat is steeds aan groot tijdverlies, aan groote kosten, aan groote bezwaren en teleurstellingen en misrekeningen onderworpen, ja dikwerf in den winter gedurende vele weken eene volstrekte onmogelijkheid, en door die bezwaren is en blijft eene zoo uitnemende gelegenheid voor de zeevaart en handel nutteloos, maar zullen door den geprojecteerden spoorweg worden weggenomen.

Dit zij thans en bij alles wat vroeger ook door mij over dit onderwerp gezegd is, genoeg om te doen zien de nuttigheid en noodzakelijkheid, zoo in 's rijks als in Zeelands belang, om het dadelijk leggen van den Zeeuwsch-limburgschen spoorweg te bevorderen.

III. Ik heb nog een derde punt, en dat is de beantwoording der vraag: „wat zou dien dadelijken aanvang langer moeten doen vertragen?

Terwijl de meeste andere spoorwegen meerendeels alleen in het brein der ontwerpers, of in lijnen op het papier of in luchtige schetsen en globale berekeningen bestaan, is hier aanwezig het volledig ontwerp voor dien weg, door deskundigen opgenomen en in kaart gebragt.

Na dat de concessie voor dezen spoorweg van Vlissingen tot aan den Rijn was aanvaard en het waarborgkapitaal ter som van f 1,500.000 gestort was, heeft eene herhaalde opneming, afbakening en waterpassing van dien weg, in 1856 en 1857 plaats gehad.

Reeds in november 1856 waren door de regering de hoofdingenieurs van den waterstaat in de betrokken provincien en de eerstaanwezende officieren der genie in commissie benoemd, ter bepaling van de rigting in de nabijheid der vestingen, aan dezen spoorweg te geven.

In mei 1857 werden alle de kaarten en rekeningen, met uitzondering van het lengte-profil, aan de regering toegezonden ter goedkeuring, en, zoo ik mij niet bedrieg, is dit mede reeds het geval met de verdere ontwerpen.

Vele, zoo niet alle plans, welke volgens de wet van 26 augustus 1851 ter onteigening noodig zijn, zijn opgemaakt; met de besturen der polders, wier dijken door de as van den spoorweg worden doorsneden, zijn onderhandelingen aangeknoopt omtrent de doorgraving, onder waarborg voor de zekerheid der

polders, de ontwerpen voor de overeenkomsten dienaangaande zijn door de dijkbesturen aan de beoordeeling van den commissaris des konings onderworpen.

Uit de mededeeling der regering aan de staten-generaal bij gelegenheid der behandeling der begrooting van het departement van binnenlandsche zaken is gebleken, dat de regering met de pruissische regering in onderhandeling is getreden omtrent de aansluiting van dezen spoorweg aan het net der spoorwegen in Duitschland.

En nu, terwijl om zoo te zeggen de zaak in staat van wijzen is, hoor ik met leedwezen den minister zeggen, dat de concessionaris niet volledig aan zijne verpligtingen zou hebben voldaan en met het laatst van maart de hem vergunde termijn zou zijn verloopen, zonder dat ik van eenige toezegging ter bevordering van den aanleg hoor gewagen.

Maar ik geloof dan toch hier ter volledige verantwoording te mogen wijzen op de buitengewone omstandigheden die in het afgeloopen jaar in Europa hebben plaats gegrepen en zoo vele ondernemingen vertraagd hebben.

Het is waar, de buitengewoon onverwachte geldkrisis, de buitengewoon hooge geldmarkt heeft aanvankelijk belet dit werk krachtdadiger voort te zetten, een werk tot welks voorbereiding minstens f 40,000 uit eigen fondsen zijn ten koste gelegd maar is dit geene reden te meer om van 's rijks wege ondersteuning te verleenen?

En daar dit alles nu zoo is, alles om zoo te zeggen gereed en klaar blijkt te zijn, en het hooge nut en de dringende noodzakelijkheid in evidentie zijn, waarom zou nu niet dadelijk met dien weg een aanvang kunnen en behooren te worden gemaakt en 's rijks krachtige medewerking en onderstand mogen worden verwacht, waar bereids Zeelands ingezetenen door ruime inschrijvingen mede getoond hebben, hoe zeer zij op dien weg prijs stellen en bereid zijn, het hunne daartoe bij te dragen.

De heer **Slicher van Domburg:** Het ongunstig oordeel dat de minister over het daarstellen van den Zeeuwsch-limb. spoorweg heeft uitgesproken, komt mij niet onverwacht. Het antwoord dat de minister aan de commissie gegeven heeft die uit Zeeland afgevaardigd was om aan Z. M. en aan de regering de groote belangstelling van Zeelands ingezetenen tot het daarstellen van dien weg voor te dragen, en tevens mede te deelen dat men met eigen kapitalen die onderneming wilde schragen, waarvan zij reeds een belangrijk bewijs gegeven heeft, was van de zijde der regering ontmoedigend. Z. M. daarentegen deed de commissie zijne groote belangstelling in die zaak kenbaar maken. Zie hier wat ik hieromtrent in de Middelburgsche courant van den 20 dezer lees. De commissie die aan de gemeenteraad verslag deed, zeide: „Ofschoon de commissie even min als eenige soortgelijke bij den koning zelven is ten gehoore toegelaten, heeft zij toch de stellige verzekering gekregen dat Z. M. bereid is in het wel begrepen belang van dit gewest ter zake der exploitatie van den spoorweg, zoo veel doenlijk mede te werken om de verwezenlijking van dat plan te bevorderen." Ik haal die woorden aan om eene tegenstelling te maken met de rede heden door den minister van binnenlandsche zaken uitgesproken.

Indien ik wel onderrigt ben gedurende mijn jongste verblijf te Middelburg, dan zouden de concessionarissen alle hunne verpligtingen hebben nageleefd.

De regering heeft sedert geruimen tijd een kundig ingenieur van den waterstaat verlof gegeven om zijn tijd en kennis aan het tot stand brengen van dien weg te bestoden. Alle opnemingen zijn dan ook gedaan en in kaart gebragt, de ontwerpen tot onteigening van den benoodigden grond voorbereid, en de schade daardoor veroorzaakt, aan de eigenaars der gronden betaald: het geheele werk is gereed en aan de regering ingezonden, doch de concessionarissen wachten sinds maanden op antwoord. Nu zegt *de minister* heden morgen, de concessionarissen hebben nog niet aan alle hunne verpligtingen voldaan. Ik meen te weten wat de regering bedoelt. Er is namelijk nog geene maatschappij gevormd, maar daaromtrent leest men in het adres aan deze kamer van den heer Blaise, dat zij aan de regering hun bezwaar hebben te kennen gegeven dat zij geene maatschappij kunnen vormen, tenzij de regering hun hare zedelijke en geldelijke ondersteuning verleene. Maar ik vraag: zal er hier te lande eenige spoorweglinie tot stand komen, zoo de regering die niet op eene of andere wijze steunt?

Na *de uitspraak van den minister van heden, heeft alle onzekerheid opgehouden.* Men zal nu in het gewest waaruit ik afgevaardigd ben, weten wat men van deze regering te wachten heeft.

Met angstvalligheid heeft men naar de openlijke uitspraak der regering uitgezien. Voor Zeeland is het eene kwestie van het hoogste belang, eene kwestie van staan of vallen.

Ja, mijne heeren ik geloof te mogen zeggen, dat het voor ons geheele land eene kwestie van het hoogste belang is, en ieder die den grooten vooruitgang van Antwerpens handel in den laatsten tijd heeft nagegaan, *zal niet onbekommerd zijn, dat die* weder de geduchte mededingster van Rotterdam en Amsterdam dreigt te maken, zoo als zij voor 1830 was.

Onze tegenwoordige regering is daar minder voor bekommerd. Niet alzoo zagen onze voorvaderen dat belang in, want na den tachtigjarigen strijd meenden zij dat eene der grootste vruchten voor hunne opofferingen het sluiten der Schelde was. Daardoor heeft onze handel zonder concurrentie gebloeid, daardoor heeft ons land die magt en dien luister verkregen. Die tijden zijn voorbij, zulke middelen zijn niet meer van onzen tijd, maar wel mag men in het belang van onzen handel eene loyale concurrentie daarstellen. De voordeelen die Antwerpen aan hare gunstige ligging aan de Schelde verschuldigd is, biedt Vlissingen in nog grootere mate aan; meer nabij aan de monding der rivier gelegen, zoude zij de voorkeur boven Antwerpen verdienen. Maar of het nu nog niet genoeg ware dat de regering hare medewerking en haren steun aan den Zeeuwsch-limburgschen spoorweg ontzegt, zal zij onder de enkele lijnen die zij meent te moeten begunstigen de zoogenaamde lijn van den heer Brelius opnemen en alzoo aan Antwerpen, over ons eigen grondgebied, eenen nog korteren weg naar Duitschland schenken.

De heer Mackay zal niet over afzonderlijke lijnen het woord voeren, omdat het doel van de motie van orde daaronder verloren zou gaan. Die motie strekt z. i. om den minister kracht te geven in de uitvoering dezer zaak.

De heer **van Eck:** De vorige geachte spreker (de heer Mackay) meent dat spreken over bijzondere spoorwegen een dissonant zou zijn in deze beraadslaging. Ik geef toe dat de motie van orde van den geachten afgevaardigde uit Deventer over algemeene beginselen loopt, en het dus minder geraden schijnt om te dezer gelegenheid op de daarstelling van dezen of genen bijzonderen spoorweg bij de regering aan te dringen. Maar ik deel in het gevoelen niet, dat het ten aanzien van den aangeslagen toon een dissonant zou zijn hier thans te spreken van den Zeeuwsch-limburgschen spoorweg. Ik ben dien spreker erkentelijk voor de verklaring, dat die spoorweg een nuttige en gewenschte spoorweg is; doch wat is de reden dat men thans wel over dien spoorweg mag spreken? Zij is gelegen in het antwoord van den minister, dat er ten aanzien van dien spoorweg niets kan gedaan worden, terwijl met andere spoorwegen zal worden voortgegaan, zoo dat de concessie voor dien spoorweg het onderst op de lijst zou geplaatst worden.

Er is reeds gewezen op het gewigt en belang van dien spoorweg. Wanneer ik dit beaam, spreek ik niet pro aris et focis, want ik zal ook andere belangen, die ik algemeen nuttig acht, voorstaan en ondersteunen. Maar, mijne heeren waarom moet nu die gewigtige en nuttige spoorweg het onderst aan de lijst geplaatst worden? Omdat, zegt de minister, de concessionarissen nog niet hebben voldaan aan hunne verpligting. Dit gezegde is mij echter een raadsel. In de belangrijke brochure: „Bijdrage tot de kennis van het belang der nederlandsche spoorwegen" lees ik toch: dat de uitvoering door de concessionarissen ernstig is opgenomen, en daarvan het onmiddelijk bewijs is geleverd door het stellen van het vereischte waarborgkapitaal van een en een half millioen gulden, en dat men zich onmiddelijk heeft beijverd om de voor het ontwerp vereischte opnemingen en waterpassingen te laten uitvoeren.

En nu lees ik verder: „De werkzaamheden zijn tot stand gebragt. Al de moeijelijkheden, die uit den aard dier opnemingen voortspruiten, zijn uit den weg geruimd, terwijl alle schade betaald of vereffend is, zoo dat al de ontwerpen, die bij art. 7 van de concessie vereischt worden, verre binnen den bepaalden tijd aan de goedkeuring der regering zijn aangeboden. thans al de ontwerpen voor de wet op de onteigening gereed zijn, en alles is voorbereid om een begin met de werkzaamheden te kunnen maken.

„Er is dan ook in allen opzigte gehandeld als of de uitvoering verzekerd was, en daarbij zijn noch kosten, noch moeite ontzien. Men heeft zich van de medewerking der meest aanzienlijke personen uit de drie provincien verzekerd, om als raad van administratie op te treden."

Daaruit blijkt dus dat de concessionarissen alles gedaan *hebben wat zij konden. Door mijn geachten mede-afgevaardigde* uit Zeeland (den heer Slicher van Domburg) is herinnerd aan de krachtige en loffelijke poging door de stad Middelburg, alsmede door Vlissingen en Goes aangewend om deze onderneming te ondersteunen. Eene commissie uit den raad van eerstgenoemde plaats is tot den minister gekomen en uit het verslag dat die commissie nopens hare ontvangst bij den minister gedaan heeft, zie ik wel dat de regering verklaard heeft dat zij gaarne zou medewerken om dien weg, dien zij onder de noodzakelijkste rekende, tot stand te brengen, niet dat zij daarin belet was, *omdat de concessionarissen niet aan hunne verpligtingen* zouden hebben beantwoord.

De houding der regering ook bij eene vroegere gelegenheid, heeft op mij den indruk gemaakt, dat er bij haar geen bezwaar bestond om door het toestaan van een subsidie of eene garantie van rente, of zoodanig ander middel van ondersteuning als men zou goedvinden, dien spoorweg te ondersteunen. Thans echter hooren wij voor het eerst dat door de concessionarissen niet voldaan is aan de voorwaarden der concessie. Welke niet-naleving dier voorwaarden kan hier bedoeld worden? Door den afgevaardigde uit *Middelburg (den heer Slicher van Domburg)* is vermoed, dat hier bedoeld kon worden de niet-opvolging van art. 5 der concessie, dat er namelijk, ofschoon er een en een half millioen als waarborgsom is gestort, toch nog geen maatschappelijk kapitaal zou zijn gevormd. Deze omstandigheid heeft echter eene zeer natuurlijke oorzaak, zij is daaraan toe te schrijven, dat er nog geen waarborg van renten of van subsidie van regeringswege bestaat. De niet-voldoening in dit opzigt aan de voorwaarden der concessie is dus alleen een gevolg van het niet-handelen der regering en kan den concessionarissen niet als een bezwaar worden aangerekend. Ik ben dus zeer verlangend te weten aan welke oorzaak wij hier eene teleurstelling hebben te wijten: eene teleurstelling niet alleen voor Zeeland maar voor geheel Nederland, minder misschien voor het buitenland, waar velen zich zeker over deze teleurstelling zullen verheugen.

De heer van Hoevell doet opmerken, dat, als hij den minister wel begrepen heeft, deze de beteekenis van de motie, bij de begrooting aangenomen, en het amendement van den heer Storm van 's Gravesande miskent, wanneer de minister meent dat dit amendement de zelfde strekking zou hebben als de door den minister voorgestelde wetten, waarbij ook zekere som tot opnemingen werd aangevraagd. Het zijn naar sprekers meening twee verschillende onderwerpen. De regering wilde eene algemeene opneming door geheel het land. Het amendement ging van het begrip uit, dat de regering de aangevraagde concessien zou onderzoeken, en daarvoor is een post op de begrooting gesteld. Er staan dus twee stelsels tegenover elkander. *Nu komt het spreker voor,* dat de minister het amendement wil gebruiken tot het zelfde doel als in zijne wetten voorop gesteld is. Van daar dat de minister heden heeft opgenoemd een tal van lijnen, zoo veel dat spreker ze niet meer onthouden heeft, allen uitgaande van het denkbeeld van de daarstelling van een geheel net, en daaraan schrijft spreker toe, dat de regering zich tegen de motie van orde verzet. Het is daarom dat zijns inziens deze motie noodig is, opdat duidelijk blijke dat de kamer eene andere meening dan de regering is toegedaan, dat zij niet langs den weg der regering, maar naar den geest van de aangenomen motie van november wil gehandeld hebben.

De heer van Bosse kan zich wel vereenigen met de explicatie die de heer Mackay aan de motie gegeven heeft, namelijk eene aanbeveling aan de regering om te beginnen met eene spoorweglijn. Hij zou er echter niet gaarne onder verstaan de aanprijzing van ... maar de eerste de beste aanvrage, die het eerst in staat van ... wijze ... de voorkeur gegeven. Als spreker ziet het tal van aanvragen dat gedaan is, dan wenscht hij dat die groote offers, waartegen hij geenszins gestemd is, ten algemeenen nutte zullen worden aangewend en niet zullen strekken om ondernemingen van lokaal belang te bevorderen. Er zijn nu onder dat tal van aanvragen die meer dan van lokaal of buitenlandsch belang zijn. Hij zou niet willen, dat de zin der motie zóó werd opgevat, alsof de kamer van oordeel was, ten koste van wat ook, maar de eene of andere lijn te doen uitvoeren.

De heer Mackay merkt op, dat het laatste door den vorigen spreker aangevoerde ook volstrekt de meening niet is, en dat dit ook niet in de bedoeling van den heer Thorbecke is gelegen.

De minister van binnenlandsche zaken verklaart in antwoord op het aangevoerde door de sprekers uit Zeeland, zijn leedwezen dat hij door die sprekers verkeerd is begrepen. Zijn oogmerk was om te kennen te geven, dat der regering de Zeeuwsch-limburgsche spoorweg de meeste belangstelling inboezemt, en dat, als het van haar afhangt, de belangen dier spoorweglijn in aanmerking zullen worden genomen. Hij heeft ook niets gezegd wat het lot van den Zeeuwsch limburgschen spoorweg eenigszins kon præjudiciëren. Hij heeft alleen gesproken over de nu loopende concessie.

Wat betreft de opmerking van den heer Dirks over het weinige dat de minister gezegd heeft over de aansluiting met het buitenland, geeft deze zijne verbazing te kennen, dat die spreker onder die rubriek ook brengt de aansluiting van Amsterdam en het Nieuwediep. Wat nu aangaat de aansluiting te Rheine, herinnert de minister dat hij gesproken heeft over de aansluiting van het spoor van Zevenaar naar Rheine, die in aanleg is, maar ten opzigte van die over Overijssel naar Rheine merkt hij op, dat daaromtrent nog geen concessie is aangevraagd.

De minister zal niet weder in discussie treden over de verschillende wijze van ondersteuning der spoorwegen. De heer Thorbecke zeide: begin met eene lijn die het meest gevorderd wordt. De regering verlangt niets liever dan dat, maar daarvoor moest er eerst eene volledige aanvrage om concessie bestaan *en moeten ook de middelen aanwezig zijn voor de hulp en* ondersteuning die noodig zullen bevonden worden. Tot dus ver hebben alle vroegere aanvragen geene resultaten opgeleverd. Er moest dus hulp verleend worden, maar daarvoor onderzoek en ook geld noodig. Dat is bij hoofdstuk V gevraagd en daarvan zal gebruik gemaakt worden. Dat is de redelijke loop der zaak, maar hij heeft niet begrepen dat in de motie van november 1857 de bedoeling lag om de regering tot een ander inzigt te brengen. De minister meende aanvankelijk, dat in de motie van den heer Thorbecke de zin lag om de handelingen *der regering af te keuren; hij heeft nu de verzekering vernomen* en straks reeds gezegd dat hij dit ook vertrouwde, dat dit niet het geval is. Hij schijnt dus in de opvatting der motie gedwaald te hebben, en is er dus niet meer tegen, als zij niet behelst den zin, dien hij er aanvankelijk meende aan te moeten geven.

De heer Thorbecke beantwoordt nader den minister en sommige sprekers. Men deed het voorkomen alsof de zin der motie was: begin met eene lijn, welke dan ook. Spreker antwoordt, dat hij er uitdrukkelijk heeft bijgevoegd, dat hij bedoelde eene lijn die van algemeen belang was, en deze zijn er. Het spreekt van zelf dat hij niet bedoeld heeft om maar de eerste de beste lijn te nemen. Hij meende dat de regering sedert lang in het bezit was van volledige aanvragen om concessien; hij veronderstelde zelf, in verband met het medegedeelde in de troonrede van 1856, dat zij reeds onderzocht waren, wilde hen kunnen voorspiegelen wat toen, met betrekking tot den spoorwegnet, is te kennen gegeven.

De heer Dirks merkt op dat het den minister verwonderd heeft dat hij, sprekende over de buitenlandsche aansluitingen, genoemd heeft de aansluiting van Amsterdam en het Nieuwe Diep. Spreker heeft ook over den Zeeuwsch-limburgschen spoorweg een woord gezegd; de oplossing is deze: hij bedoelt ook de aansluiting met het buitenland door middel onzer zeehavens. Nopens de aansluiting van Rheine aan de overijsselsche lijn meent spreker dat die concessie wel is aangevraagd door den graaf du Hamel.

De heer van Hoevell zegt dat de minister in zijne eerste rede zijn plan heeft medegedeeld, om niet te doen wat de motie verlangde en dadelijke beslissingen te nemen, maar om de opnemingen van eene menigte spoorwegen te laten bewerkstelligen. En nu is zijne vraag deze: de minister verzet zich niet meer tegen de motie. Zal de minister dan nu doen wat de motie wil. Zal de minister afzien van zijn plan nopens al die opnemingen?

De minister beantwoordt nog de opmerking van den heer Thorbecke, dat er reeds vele aanvragen zijn, waarmede men beginnen kon. Al die aanvragen zijn geene volledige aanvragen; het zijn meest globale aanvragen met globale ramingen, bijv. die van den graaf du Hamel. Op die onvolledige aanvragen kan, zonder nader onderzoek, geene beschikking worden genomen. Hij zal naarmate het onderzoek strekt en hij in de gelegenheid is voorstellen te doen, van de gegeven werken gebruik maken, ook dan wanneer nog niet alles onderzocht is. Wat de vraag van den heer van Hoëvell betreft, de minister zal de motie uitvoeren in den zin dien de heer Thorbecke er aan gegeven heeft; hij zal alles trachten aan te wenden om zoo spoedig mogelijk een begin te maken met het voordragen van zoodanige voorstellen als tot daarstelling van de hoofdlijn van een spoorwegnet kunnen leiden.

De beraadslagingen worden gesloten. De motie van den heer Thorbecke wordt aangenomen met algemeene stemmen op eene na. (Tegen de heer Kien).

De vergadering is tot den volgenden morgen gescheiden ter behandeling van het ontwerp tot goedkeuring van het handelsverdrag met Belgie gesloten.

In de zitting van 23 is het wetsontwerp tot goedkeuring van eenige artikelen van het handelsverdrag met Belgie gesloten, verworpen met 32 tegen 28 stemmen, die van den heer van Foreest.

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.